

DOI: 10.33310/2519-2809-2019-48-2-66-71
УДК 930.2(477)

МАРИНА НАУМЕНКО

*аспірантка кафедри історії та археології
Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського
м. Миколаїв, Україна
e-mail: Guardian2017@ukr.net*

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ПРОЦЕСУ ПІВДНЯ УКРАЇНИ (1950-і рр.)

У статті на основі дослідження матеріалів періодичних видань розглянуто основні тенденції та змістові аспекти літературного процесу регіону. Проаналізовано особливості розвитку літератури Півдня України 50-х рр. ХХ ст. Звернено увагу на нариси, феєлетони, вірші й інші малі художні жанри, що опосередковано відбивають події та проблеми літературного життя вказаного часу. Показано ставлення влади до літераторів і творчої інтелігенції загалом у період глибокого й болісного перевороту в суспільній свідомості. Встановлено ступінь взаємодії між визначеним напрямом культури і пресою.

Ключові слова: періодичні видання, „відлига”, література, критика, письменники, поети, комуністична партія, газети.

Література в СРСР на тлі активних політичних подій 50-х рр. ХХ ст. розглядалася державними структурами як надзвичайне явище культури з важливим громадсько-політичним значенням. Актуальність дослідження літератури через періодичні видання зумовлюється, в першу чергу, тим, що дає змогу повернути в історію української культури багато імен непересічних постатей. Водночас чимало фактів літературного процесу, зафіксованих у пресі, є визначальними і необхідними не лише для розуміння реалій тогочасного літературного життя Півдня України, але й для теоретичного осмислення закономірностей розвитку вітчизняного літературного процесу загалом.

Періодика як історичне джерело, попри суб'єктивний характер, має ряд переваг: це інформаційна невичерпність, повнота, всебічність, оперативність і подієва близькість.

Матеріали української преси як масового історичного джерела знайшли відображення в працях Ю.С. Ганжурова [5], М.В. Грибеник [6], О.В. Левчук [10] та ін. Зокрема, стаття Г. Рудого висвітлює основні аспекти формування й діяльності періодичних видань та розкриває їх основну тематику [21], окремі фрагменти історії літературного життя регіону розглянуто Г. Гусейновим [9], однак у сучасній історіографії відсутні спеціальні дослідження періодичних видань як джерел вивчення літератури Півдня України 50-60-х рр. ХХ ст. Звернення до преси дає можливість

оцінити багатовекторність проблем розвитку літератури зазначеного періоду.

Досліджуючи публікації місцевої періодики – «Південної правди», «Бугської зари» (Миколаїв), «Чорноморської комуни», «Літературного альманаху» (Одеса), «Надніпрянської правди» (Херсон) – авторка статті ставить за мету відповідно до політичних реалій того часу визначити можливості відображення періодичними виданнями літературних рухів у регіоні; виявити в масиві газетних публікацій інформаційний корпус, що заслуговує на використання у процесі науково-історичних досліджень сьогодення.

Розвиток літератури 50-х рр. ХХ ст. необхідно розглядати у форматі двох історичних проміжків. Особливістю першого періоду є посилення ідеологічного тиску на літераторів (постанова ЦК ВКП(б) «Про журнали «Звезда» і «Ленинград»»), другий припадає на час політичних змін і послаблення ідеологічного тиску в державі (рішення ХХ з'їзду КПРС і постанова ЦК «Про подолання культу особи та його наслідків» 1956 р.)

Формуванню головних напрямків розвитку літератури в державі сприяв вихід у серпні 1946 р. постанови ЦК ВКП(б) «Про журнали «Звезда» і «Ленинград»». У контексті зазначених приписів перед редакціями періодичних видань постало питання систематичного висвітлення «втілення принципів партійності в літературі» [24].

На початку 1950-х рр. відгуки на твори словесного мистецтва з'являлися на сторінках «Чорноморської комуни», «Південної правди» – зазвичай, у постійній рубриці «Літературна сторінка», і розміщувалися поряд з оглядами кіноновинок і популярних концертів. Характерною особливістю матеріалів того часу стала критика всього, що не вписувалося в межі так званого контрольованого лібералізму. І якщо республіканська газета «Радянська Україна» критикувала творчість К. Симонова, А. Сафронова й В. Катаєва, то регіональні газети публікували критичні огляди-рецензії на твори місцевих письменників і поетів, звинувачуючи їх, головним чином, у «порушенні правди життя» та в «літературній хибі». Зокрема, в рецензії на збірку одеського поета Е. Бандуренко зазначалося, що поету не вдалося «узагальнити певне негативне явище і створити відповідний літературний тип, притаманний радянській дійсності». Поетичне змалювання природи у вірші «У заметіль» критик А. Котляр узагалі назвав «голим фактом, який не може слугувати матеріалом для поезії» [16].

Об'єктом нападок стала стаття літератора А. Гурвича «Сила позитивного прикладу», присвячена образу героя в літературі. Критикуючи автора, редакція одеської «Чорноморської комуни» мимоволі повторювала його різкі висловлювання про радянську літературу. Наприклад, що «в радянській літературі, в тій чи іншій формі, нерідко в спотвореному вигляді, вимальовувались окремі риси головного героя, але повністю він так і не давався в руки письменникам» [17].

Також у періодичних виданнях Півдня України на початку 1950-х рр. звертали увагу на розвиток дитячої літератури. Підтримуючи гасла XIII-го Пленуму Спілки радянських письменників, херсонська передовиця «Наддніпрянська правда» публікує велику статтю про важливість утілення в дитячій літературі теми праці підлітків на виробництві і селі [12]. У цей час з'являється плеяда письменників, які свою творчість присвятили дітям: Н. Забіла, О. Копиленко, О. Данченко й М. Тардов.

На шпальтах херсонських, миколаївських та одеських газет розпочинається обговорен-

ня творів для дітей місцевих авторів: «Іжаків-футболістів» і «Ластівок» А. Умеренкової, а також «Партизанської іскри» М. Колеснікової та «В білу сніговицю» В. Івановича [10]. За повідомленням редакції одеського «Літературного альманаху», в 1950 р. розпочинає публікуватися авторка дитячих творів М. Овсяннікова [18].

Досліджуючи регіональну пресу заявленого історичного проміжку, необхідно виділити окремий різновид публікацій, що популяризує радянську літературу. Так, із 1949 р. увага в періодиці звертається на проведення так званих «літературних радіоальманахів». Зокрема, за повідомленням «Південної правди», Миколаївський радіокомітет щомісяця практикував радіопередачі «Літературна Миколаївщина». Біля мікрофона виступали поети і прозаїки – члени обласного літературного об'єднання. Кожна передача присвячувалась окремій темі, серед яких були «Щоб ліса шуміли», «Квітуча Радянська Україна», «Могутня Радянська Армія» [14].

Також, на сторінках обласних газет доволі часто з'являються повідомлення про проведення літературних концертів та творчих вечорів з поетами, письменниками та прозаїками [20].

Окремо слід виділити книжкову рекламу, яка, зазвичай, містила небагато інформації, але все ж по-своєму презентувала літературу на сторінках періодики. Саме зі сторінок місцевих газет читачі дізнавалися про початок продажу роману Ю. Смолича «Світанок над морем», збірки віршів О. Уварова, творів І. Гайдено, Н. Лур'є, І. Друкера, Є. Бандуренка, І. Полякова, Л. Волошина, Л. Баришева, М. Владимова, М. Тимохіна й ін. [22].

Після смерті Й. Сталіна, в березні 1953 р., у партії та країні відбулися важливі політичні зміни. Літературна творчість поступово звільнялася від пут догматизму. Рішення XX з'їзду КПРС, а точніше, духовна атмосфера, що сформувалася в суспільстві після читання на закритому засіданні доповіді «Про культ особи і його наслідки», стала потужним імпульсом до майбутніх змін.

У літературі тепер порушували питання, що торкалися безпосередньо проблем узасмін митця і влади, свободи літературної

творчості. Про право письменника бути щирим заговорили О. Ф. Берггольц (Розмова про лірику. Літературна газета. 1953. 16 квітня), Г. В'язовський (Більше уваги літературній критиці. Чорноморська комуна. 1954. 31 серпня) й деякі інші.

На шпальтах місцевих газет розпочали активно обговорювати статтю В.М. Померанцева «Про щирість у літературі», опубліковану в грудневому номері «Нового мира» 1953 р. Місцеві літератори і критики все частіше виступали проти шаблонних творів, закликати письменників брати теми і конфлікти з життя, висловлюватися проти заданого підходу до реалій дійсності. Г. В'язовський писав: «Нещирість – це не обов'язково брехня. Все, що за шаблоном, все, що не від автора, – це нещиро. Шаблон там, де не вдивлялися, не вдумувалися» [3]. Важливо зазначити, що ці нові погляди зачіпали інтереси не тільки літераторів, але й істориків, які не завжди мали можливість спиратися в роботі тільки на результати власних наукових висновків і були змушені орієнтуватися на положення чергового партійного з'їзду.

Вельми актуально для місцевих істориків пролунали і поставлені Г. В'язовським питання про роль у творчому процесі критики і рецензування. Стаття наводила на роздуми і формулювала гострі питання. Незважаючи на те, що основні положення цього матеріалу безпосередньо перегукувалися з проблемами, обговорюваними на XIX з'їзді КППС – критика безконфліктності та «лакування» дійсності, – стаття викликала суперечливі відгуки, що відобразили розташування ідеологічних сил у суспільстві й партії. Написана яскраво, орієнтована на імператив внутрішньої свободи, вона оголила проблеми, що хвилювали тоді як літературну інтелігенцію, так і широку читацьку аудиторію.

Про необхідність скасування державного контролю за розвитком літератури писала редакція «Чорноморської комуні», розпочинаючи цикл статей «Створювати книги, гідні нашої епохи» [4]. У суспільну свідомість читача розпочали повертатися викреслені раніше герої, політичні й культурні діячі. Перед митцями гостро постало питання про можливість і необхідність об'єктивного відображен-

ня дійсності. У літературі відродився інтерес до потреб «простої» людини.

Певне розкріпачення суспільства від «пут сталінізму» найбільш точно віддзеркалила назва повісті І. Еренбурга, яка дала характеристику добі в цілому – «Відлига» (1954 р.).

Журнал «Літературний альманах», реагуючи на нові тенденції в розвитку радянської літератури, давав можливість друкуватися на своїх сторінках молодим авторам, які мали яскравий сатиричний талант. Серед них особливо виділяється ім'я Володимира Івановича. Майже все одеські газети надрукували схвальні рецензії на його дебютну збірку байок і віршів під промовистою назвою «Свиня на пасіці».

Саме на прикладі творчості В. Івановича помічаємо важливу закономірність, що характеризувала свідомість досліджуваної епохи в цілому й яка – у зв'язку з відсутністю необхідної історичної дистанції – ще не могла бути презентована на сторінках періодичної преси. Йдеться про перетин утилітарних критеріїв соцреалістичної культури зі справді художніми, а також фольклорними інтенціями літературної творчості того часу. Так, виникло рідкісне (але далеко не випадкове) поєднання «правди» мистецтва з природною, зрозумілою народу суттю.

Окремо зазначимо, що, починаючи з 1954 р., особливе місце у пресі Одеси, Миколаєва, Херсона відводиться українській класичній літературі. Газети того часу розміщують літературознавчі статті, присвячені творчості І. Котляревського, І. Франка, М. Коцюбинського, Лесі Українки. Найчастіше авторами публікацій виступали письменники і критики, які намагалися висвітлювати роль і місце класиків української літератури в утвердженні комуністичної ідеології й моралі, радянської культури, «у боротьбі з українським буржуазним націоналізмом», релігією. Особливо активно на сторінках «Наддніпрянської правди», «Південної правди» й «Чорноморської комуні» популяризувалися життя і творчість Т. Шевченка.

Також редакції продовжували публікувати твори місцевих авторів. 1958 р. в «Чорноморській комуні» було розміщено новий твір одеського письменника В. Курбатова

«Співачка» [15]. «Бугська заря» часто друкувала вірші М. Угрюмова, А. Шарандака, Е. Шмяковського [13].

Неможливо оминати в дослідженні літературного життя Півдня України мовне питання. Наприкінці 1950-х рр. українським письменникам дозволили «любити й шанувати рідну мову». Саме під такою назвою вийшла стаття головного редактора «Літературної України» А. Хижняка – «Любімо, шануймо рідну мову!».

Більше заговорили про це на з'їзді письменників України в Києві у березні 1959 р. «Наддніпрянська правда», висвітлюючи цю подію, передрукувала на своїх сторінках доповідь голови Спілки письменників М. Бажана: «Перед українськими письменниками стоїть важлива вимога – це вимога чистоти мови, пошани й любові до її законів, лексичних фондів... братерство мов російської і української, яке декларується партійним керівництвом, це знецінення мовної своєрідності, практика безграмотного “суржику”» [1].

На цей заклик «Комсомольська іскра» відгукнулася статтею «Література – мистецтво мови» про необхідність «відтворювати народною мовою життя з позиції комуністичної партії» [20]. І вже другу книгу В. Івановича «Низенько кланяємось», попри загальні схвальні відгуки, редакція «Чорноморської комуни» критикувала за використання «слів не українських, або таких, що вживаються лише в розмовній мові» [19].

Однак, як показує подальший аналіз, більшість місцевих авторів продовжували писати російською мовою. Зокрема, виходять нові повісті миколаївського автора М. Божаткіна «Последний рейс», «Новый командир», «Это считают легендой» [22]. Того ж року побачили світ романи О. Сизоненка «Корабелы», В. Подольського «В курсе дела», Т. Уралова «Путь Алексея Гаврилова». Їм протистояли один роман українською мовою – «Біля вогнища» Л. Куліченко, п'єса М. Владимова і Є. Январьова «Це було в Миколаєві» та нариси О. Бабенка «На доброму коні» і М. Грина «Щаслива доля» [23].

Обурення серед україномовних письменників викликала програма партії 1961 р., яка найближчим завданням ставила формування «радянського народу» й «інтернаціональної культури» та заходи, пов'язані з утіленням цієї мети у життя – широко розгорнений у країні процес русифікації, який шкодив розвитку української літератури. Цей факт красномовно свідчить про непослідовність політики Микити Хрущова як очільника партії.

Літератори, творчість яких не відповідала настановам генеральної лінії Компартії, знову зазнавали на сторінках газет жорсткої критики. Зокрема, «Чорноморська комуна» спочатку надрукувала гумористичне оповідання Б. Андрійченко «В гостях у Сатани», а згодом розкритикувала його за «стилістичні та ідеологічні помилки» [24].

Окрім критичних відгуків на літературні новинки, в тогочасній пресі публікуються рецензії на твори близьких до літератури мистецтв – огляди, присвячені розгляду творів естради, кіно й театру. У частині, яка має відношення до тексту – сценаріїв вистав, фільмів, а також текстів пісень та естрадних мініатюр, – ці матеріали так чи інакше оцінюють літературу.

Отже, систематизація змістовно-інформаційного навантаження матеріалу місцевої періодики 50-х рр. ХХ ст. у контексті розвитку літератури регіону надає можливість зробити певні висновки. По-перше, літературне життя регіону перебувало під жорстким контролем партійно-радянських структур. По-друге, в більшості публікацій простежуються різні види аналізу художнього тексту: філологічний, лінгвістичний і стилістичний, – що пояснюється залученням редакціями газет спеціалістів-критиків до характеристики творчості місцевих літераторів. Зазначимо, що зацікавленість періодичних видань перебігом літературного життя свідчила про культурну інтеграцію регіону в загальносоюзний простір. По-третє, керуючись матеріалами періодики як джерелознавчою базою в дослідженні культурного розвитку, можна чітко визначити притаманні вказаному регіону літературні тенденції.

Список використаних джерел

1. Бажан М. Любімо, шануймо рідну мову! Наддніпрянська правда. 1959. 29 березня.
2. Варшавський А. Це потрібно в ітересах читача. Чорноморська комуна. 1961. 14 лютого.

3. В'язовський Г. Більше уваги літературній критиці. Чорноморська комуна. 1954. 31 серпня.
4. В'язоський Г. Створювати книги, гідні нашої епохи. Чорноморська комуна. 1957. 3 січня.
5. Ганжуров Ю.С. Чорно-біла "відлига" у дзеркалі преси (газетні публікації як джерело вивчення політичної системи України 1956-1964 рр.) : монографія. Київ: Оріяни, 1999. 150 с.
6. Грибенік М. Музична культура Півдня України на сторінках регіональної преси (1950-1960 рр.). Наукові праці: науково-методичний журнал. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. Вип. 215. С. 87–91.
7. Грин М. Друга книга. Чорноморська комуна. 1960. 22 вересня.
8. Гусейнов Г. Література Півдня України – це Атлантида. URL: <http://litakcent.com/2011/04/27/hryhorij-husejnov-literatura-pivdnja-ukrajiny-ce-atlantyda/> (дата звернення 20.11.2019)
9. Дольд-Михайлик Ю. Одеські літератори. Літературний альманах. 1950. №9. С.3.
10. Левчук О.В. Газетна періодика Києва як джерело дослідження міського повсякдення (1905-1914 рр.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. Київ, 2018. 280 с.
11. Єжелов Г. Творчість місцевих літераторів. Південна правда. 1960. 12 жовтня.
12. За піднесення дитячої літератури. Наддніпрянська правда. 1950. 29 січня.
13. Літературна сторінка Бугська заря. 1959. 10 березня.
14. Літературні радіоальманахи. Південна правда. 1949. 1 грудня.
15. Курбатов В. Співачка. Чорноморська комуна. 1958. 10 березня.
16. Котляр А. Південна сторона. Чорноморська комуна. 1954. 20 січня.
17. Образ героя в літературі. Чорноморська комуна. 1953. 20 грудня.
18. Обговорення місцевих літераторів Південна правда. 1951. 10 січня.
19. Падалка П. Література – мистецтво мова. Комсомольська іскра. 1959. 29 листопада.
20. Приїз до Миколаїва Д. Медведєва – автора книги «Это было под Ровно». Південна правда. 1950. 5 грудня.
21. Рудий Г. Газетна періодика УРСР 1950-х років: особливості формування, функціонування, контент. Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І.Вернадського: зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2017. Вип. 48. С. 460–474.
22. Твори місцевих авторів. Південна правда. 1956. 14 січня.
23. Твори місцевих літераторів. Південна правда. 1961. 9 лютого.
24. Фадєєв О. Про літературну критику. Радянська Україна. 1950. 2 лютого.

References

1. Bazhan M. Liubimo, shanuimo ridnu movu! Naddnyprianska pravda. 1959. 29 bereznia.
2. Varshavskiy A. Tse potribno v iteresakh chytacha. Chornomorska komuna. 1961. 14 liutoho.
3. Viazovskiy H. Bilshe uvahy literaturnii krytytsi. Chornomorska komuna. 1954. 31 serpnia.
4. Viazoskiy H. Stvoriuvaty knyhy, hidni nashoi epokhy. Chornomorska komuna. 1957. 3 sichnia.
5. Hanzhurov Yu.S. Chorno-bila "vidlyha" u dzerkali presy (hazetni publikatsii yak dzherelo vyvchennia politychnoi systemy Ukrainy 1956-1964 rr.) : monohrafiia. Kyiv: Oriiany, 1999. 150 s.
6. Hrybenyk M. Muzychna kultura Pivdnia Ukrainy na storinkakh rehionalnoi presy (1950-1960 rr.). Naukovi pratsi: naukovometodychnyi zhurnal. Mykolaiv: Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly, 2014. Vyp. 215. S. 87–91.
7. Hryn M. Druha knyha. Chornomorska komuna. 1960. 22 veresnia.
8. Huseinov H. Literatura Pivdnia Ukrainy – tse Atlantyda. URL: <http://litakcent.com/2011/04/27/hryhorij-husejnov-literatura-pivdnja-ukrajiny-ce-atlantyda/> (data zvernennia 20.11.2019)
9. Dold-Mykhailik Yu. Odeski literatory. Literaturnyi almanakh. 1950. №9. S.3.
10. Levchuk O.V. Hazetna periodyka Kyieva yak dzherelo doslidzhennia miskoho povsiakdennia (1905-1914 rr.): dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. Kyiv, 2018. 280 s.
11. Yezhelov H. Tvorchist mistsevykh literatoriv. Pivdenna pravda. 1960. 12 zhovtnia.
12. Za pidnesennia dytiachoi literatury. Naddnyprianska pravda. 1950. 29 sichnia.
13. Literaturna storinka Buhska zaria. 1959. 10 bereznia.
14. Literaturni radioalmanakhy. Pivdenna pravda. 1949. 1 hrudnia.
15. Kurbatov V. Spivachka. Chornomorska komuna. 1958. 10 bereznia.
16. Kotliar A. Pivdenna storona. Chornomorska komuna. 1954. 20 sichnia.
17. Obraz heroia v literaturi. Chornomorska komuna. 1953. 20 hrudnia.
18. Obhovorennia mistsevykh literatoriv Pivdenna pravda. 1951. 10 sichnia.
19. Padalka P. Literatura – mystetstvo mova. Komsomolska iskra. 1959. 29 lystopada.
20. Pryiz do Mykolaiva D. Medvedieva – avtora knyhu «Это было под Ровно». Pivdenna pravda. 1950. 5 hrudnia.
21. Rudyi H. Hazetna periodyka URSR 1950-kh rokiv: osoblyvosti formuvannia, funktsionuvannia, kontent. Nauk. pr. Nats. b-ky Ukrainy im. V.I.Vernadskoho: zb. nauk. pr. / NAN Ukrainy, Nats. b-ka Ukrainy im. V.I.Vernadskoho, Asots. b-k Ukrainy. Kyiv, 2017. Vyp. 48. S. 460–474.
22. Tvory mistsevykh avtoriv. Pivdenna pravda. 1956. 14 sichnia.
23. Tvory mistsevykh literatoriv. Pivdenna pravda. 1961. 9 liutoho.
24. Fadiiev O. Pro literaturnu krytyku. Radianska Ukraina. 1950. 2 liutoho.

Марина Науменко. Периодические издания как источник исследования литературного процесса юга Украины (1950 гг.)

В статье на основе исследования материалов периодических изданий рассмотрены основные тенденции и содержательные аспекты литературного процесса региона. Проанализированы

особенности развития литературы Юга Украины 50-х гг. XX в. Обращено внимание на очерки, фельетоны, стихи и другие художественные произведения малых жанров, которые косвенно отражали реальные события и проблемы литературной жизни. Показано отношение власти к литераторам и творческой интеллигенции в целом в период глубокого и болезненного переворота в общественном сознании. Установлена степень взаимодействия между определенным направлением культуры и прессой.

Ключевые слова: периодические издания, "оттепель", литература, критика, писатели, поэты, коммунистическая партия, газеты.

Maryna Naumenko. Periodical publications as the source of research on the realities of literary life in southern Ukraine (1950s)

In the article, based on research materials of periodical publications illuminated the literature value in cultural evolution of southern region of Ukraine in 1950-1960 yrs. It is specified that the literature in the USSR against the background of active political events of the 50's-60's yrs. considered by government institutions as an extraordinary phenomenon of culture, which has important socio-political value.

The main value of the literary life of southern Ukraine research play the materials of local periodicals, which contain information missing from other types of sources. Like a historical source the newspaper has several advantages despite of subjective nature – information inexhaustibility, completeness, comprehensiveness, quick delivery of up-to-date information. The literary life of the southern region of Ukraine is presented in local newspapers: "Pivdenna pravda", "Bug'skay Zaray", "Chornomorska komuna", "Literaturnyy almanakh" (Odessa), "Naddnipyrianskaya Pravda" (Kherson).

The Literature in mentioned periodicals occurs as one of the traditional consideration objects – in common with music, theater, cinema and other areas of artistic activity. These sources contain extensive factual and analytical content with important stages in the history of southern Ukraine's literature

The basic tendencies, substantive aspects and peculiarities of the literary life of the region are analyzed. The degree of interaction between a particular industry and the press has been established.

Some conclusions are made. First of all, the literary life of the region was under the strict control of Soviet public association structures. At the second, most publications include the different types of artistic text analysis: philological, linguistic, stylistic, literary.

It's worth to remark that interest of periodicals in the course of literary life say for to the cultural region integration into the Union space. In the third place, using periodicals as a source of knowledge in the cultural development research, can clearly identify the literary trends inherent in this region.

In general, the newspaper periodicals of the 1950-60 th, taking into account certain historical conditions of its functioning, its ideological orientation, are an important systematized and chronological source of study of the cultural life of Ukrainian society during the liberalization of the Soviet regime.

Keywords: periodicals, "thaw", literature, criticism, writers, poets, Communist Party, newspapers.